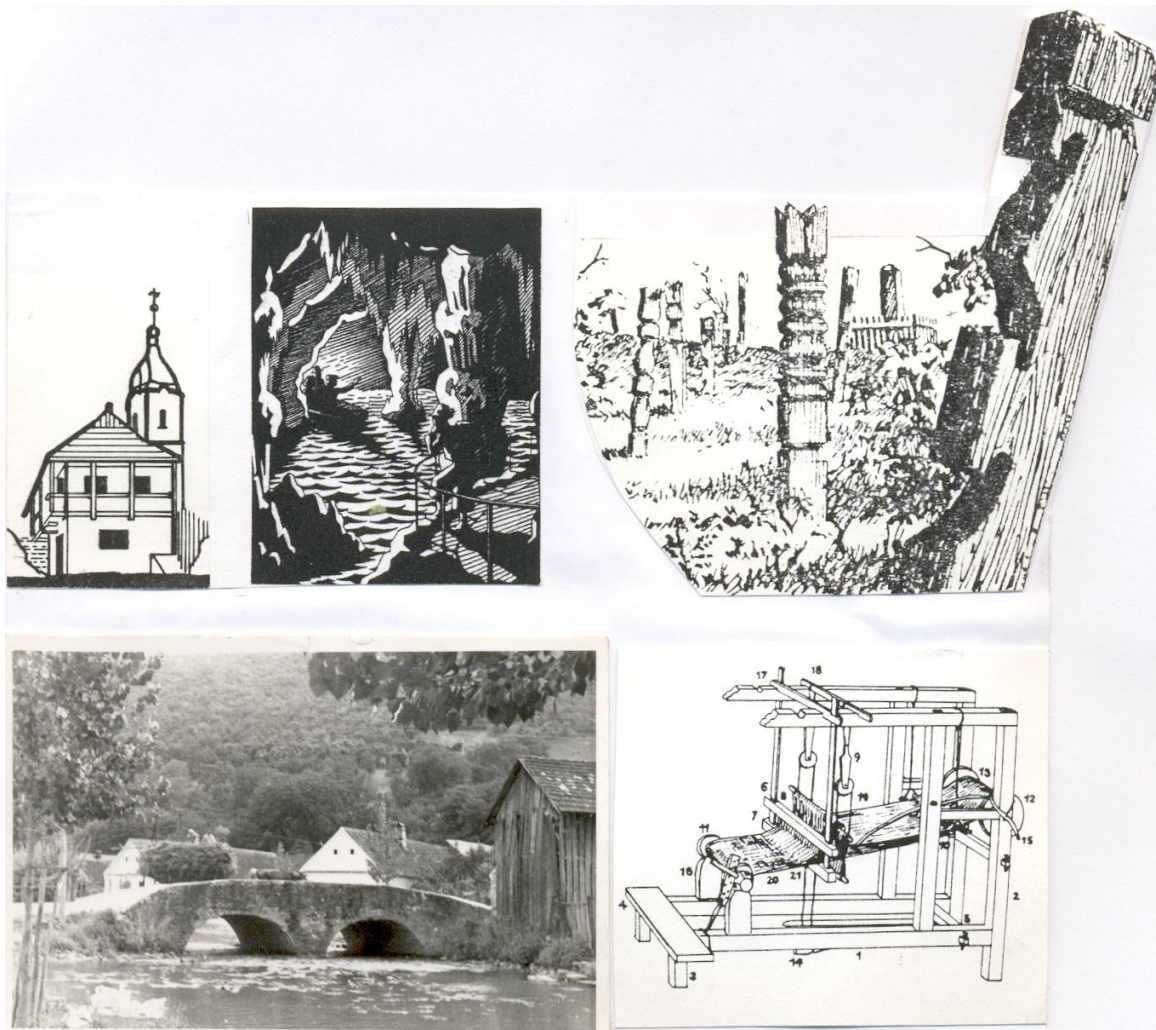

JÓSVAFŐI HELYTÖRTÉNETI FÜZETEK

18. füzet, 2003

**Kiadja: a SZINLŐ Barlangi-vendégforgalmi Kft,
a jósvafői tájház (Falumúzeum) létrehozója és üzemeltetője
Szerkesztette: Szablyár Péter**

Jósvafő jövője – Jósvafő múltja

Az idei tél nagy havazásokkal és rendkívül hideg éjszakákkal köszöntött be. Ez egy kicsit az emberi kapcsolatokat is „jegelte”, mindenki visszahúzódott saját problémái-örömei közé. A Farsang egy kicsit megtörte ezt a dermedtséget, ha csak néhány órára is. A szokásos felvonulásra több visszatérő vendég is érkezett. Az esti jelmezes bemutatkozás újabb ötletek tárházát vonultatta fel; kicsik és nagyok egyaránt kitétek magukért. 5 tagú kórusunk új vizekre evezett: Lloyd Webber Macskák című musiceljéből adtunk elő egy – helyi viszonyokra adaptált – etüdot: a Karminca-bált, Kontra Piroska ugyanebből a Emlék c. örökzöld slágert énekelte. A nagy igyekezetet a technika ördöge egy kicsit megtorpedózta, de műanyag farkas, papír-füles jelmezünk sikert aratott. A hosszú téli délutánokon, estéken, hétvégeken folytattam a család- és háztörténeti kiadványunk előkészítését, a Nemzeti Park digitális archívumában tovább szaporodtak a múltat idéző fotók. Február végén érkezett a szomorú hír: Adorján Mária Néni február 19-én, életének 87. évében elhunyt.

Jósvafő megrögzött szerelmesét volt szerencsém néhányszor le- és visszafuvarozni Jósvafőre az utóbbi években. Mindig túláradó szeretettel beszélt a faluról, az itt élő emberekről, azokról a családokról, akikkel az utóbbi 60 évben közelebbi barátságba került. Nagy örömet okozott számára, hogy néhány fotója a Jósvafő monográfiába bekerült. Halálhírét olvasva határoztam el, hogy a JHF 18. füzetében megemlékezünk erről a most távozóban lévő generációról; Mária Néniről, Beregszászi (Bak) Lajosról és a nemrég elhunyt Vásárhelyi Jenő Bácsiról. Látnunk kell, hogy Ők – és még szerencsére néhány, közöttünk élő idős ember – alkották, alkotják a falu lelkét, a hely szellemét, a s z o f t v e r t. Becsüljük meg Őket amíg közöttünk vannak, és őrizzük emléküket igaz szeretettel.

Jósvafő, 2003. júliusában

Szablyár Péter

Ez a kiadvány bolti terjesztésre nem kerül. Másolása nem tilos, inkább megtisztelő. Készült 100 számozott példányban, az a(z) példány!

Jósvafői adatok egy új kiadványból

Az elmúlt év végén jelent meg a miskolci Herman Ottó Múzeum kiadásában a Rémiás Tibor által szerkesztett „Torna vármegye és társadalma 18-19. századi források tükrében”. A több, mint 400 oldalas mű az eredeti dokumentumok fordításait, táblázatos adatainak jól kezelhető adaptálásait tartalmazza a keresést megkönnyítő mutatókkal, irodalomjegyzékkel. A helytörténet iránt érdeklődőknek igazi csemege ez a kiadvány. A jósvafői vonatkozásból néhányat korábban már közöltünk a JHF-ben, néhány kuriózumot azért most is közreadunk az érdeklődés felkeltése céljából:

Az 1715. évi országos összeírás
Torna megye
POSSESSIO JOSVAFEŐ

Coloni (örökös jobbágyok)				
Név	Föld pozsonyi mérőben vagy köbölben *	Irtásföld (hány köböl vetőmagot fogad be) 1=1100-1200□öl	Rét kaszáló (kaszás) 1=800-1200□öl	Szőlő (kapás) 1=94 □öl
Iudex Petrus Pogán	5 ¼	-	1	2
Ioannes Pogán	5 ¼	-	1	2
Martinus Pogán	5 ¼	-	-	3
Staphanus Bak	5 ¼	-	-	3
Ioannes Bak Iun.	5 ¼	-	-	3
Georgius Bak	5 ¼	-	-	3
Ioannes Bak Sen.	5 ¼	-	-	3
Petrus Bak	5 ¼	-	-	3
Petrus Oláh Inquil.	-	-	-	-
Ioannes Miser	5 ¼	-	-	4
Steph: Miser	5 ¼	-	-	4
Gregorius Bak Iun.	5 ¼	-	-	3
Andreas Oláh	1 ½	-	-	2
Gregorius Oláh Sen.	2 ½ 1/8	-	-	2
Ioannes Oláh	2 ½ 1/8	-	-	2
Gregorius Oláh Iun.	5 ¼	-	1	2
Stephanus Ficsor	5 ¼	-	2	4
Gregorius Tarján	1 ¾	-	-	2
Michael Tarján	1 ¾	-	-	2
Ioannes Karácson Inquilinus	-	-	-	-
Summa	78 1/2	-	5	51

* 1 pozsonyi köblös szántó – akkora földterület, amelybe egy pozsonyi mérő, vagyis 62,52 l magot vetnek

Az 1720. évi országos összeírás
Torna megye
POSSESSIO JOSVAFEŐ

Coloni (örökös jobbágyok)				
Név	Föld pozsonyi mérőben vagy köbölben*	Irtásföld (hány köböl vetőmagot fogad be) 1=1100-1200□öl	Rét kaszáló (kaszás) 1=800-1200□öl	Szőlő (kapás) 1=94 □öl
Ioannes Miser Iudex	4	-	½	-
Gregorius Bak Sen.	14	-	4	6
Gregorius Olah Junior	3	-	1	1
Gregorius tarján	6 ½	-	½	3
Petrus Pogány	5 ½	-	1	6
Martinus Bak	24	-	1	4
Joannes Bak	22	-	2	7
Alter Joannes Bak	3	-	2	3
Tertinus Joannes Bak	32	-	3	8
Gregorius Bak Junior	25	-	2	6
Andreas Oláh	1 ¾	-	½	1
Petrus Bak	5 ½	-	2	4
Stephanus Bak	-	-	1	½
Stephanus Ficsor	6	-	2	4
Gregorius Oláh Sen.	9	-	2	3
Joanners Karácson	1 ½	-	½	1 ½
Joannes Oláh	1	-	1	2
Stephanus Tarjan	3 ½	-	1	6
Summa	167 1/4	-	27	66

* 1 pozsonyi köblös szántó – akkora földterület, amelybe egy pozsonyi mérő, vagyis 62,52 l magot vetnek

Az összeírás alá nem tartozó nemesek
Az 1720-as összeírás függeléke

Jósvafő:

Petrus Dali Senior, Petr Dali junior, Fran Dali, Petrus Maxa, Recli Georg Maxa, Sigismund Ungvári

Megjegyzés: Dali valószínűleg Deli v. Dely; Maxa valószínűleg Maksa. (Szerk.)

Bél Mátyás: Torna vármegye leírása

(Tóth Péter fordítása)

„2. fejezet II. Szakasz;

13. Jósvafő, mintha a Jósva folyócska forrásának mondanánk: ez pontosan ebben a völgyben fakad és azután a falu közepén folyik keresztül. S mivel meleg a vize, amely a befagyástól megóvja, ezért három malom is épült rajta. Gazdag továbbá rákokban és kövek között élő halakban. A falu fekvése barátságatlan: tudniillik egy sötét és a sziklák miatt nehezen megközelíthető völgynek az erdővel borított szögletében rejtőzik. Ebből következtetni lehet határának kiterjedésére és természetére: módfelett szűk és kősziklaktól elcsúfított. Csodálni való, hogy magyarok lakják a falut, amelynek birtokosai a következők: a királyi kamara, gróf Gyulay, Andrássy szabad báró, valamint a nemesek közül a Horváth, a Jánky, a Nebesti, a Szathmáry, a Szepessy, a Dely, a Dános, a Mihalik, a Frenyó, a Ratkóy, a Gyürky, , a Maksy, és a Balpataky családok.”

„Torna vármegye úttáblázata

III. Gömör vármegyébe: ·

2. Tornáról Nádaskán keresztül egy katonai úton Színbe, s innét meredek hegyeken át egy kövektől éktelenített úton a hegyes-völgyes fekvésű Gömör vármegyei Aggtelekre, majd Tornaljára 4 mérföld.”

„Jósvafő helység az előbb nevezett falutól (Szinpetri – a Szerk.) félmérföldnyi távolságra, egy árnyékos, kősziklás és erdővel borított völgynek a végén, vagyis a sarkában fekszik. A helységet a közepén a Jósva folyócska szeli ketté; ez természeténél fogva téli időben is meleg vizű és így alkalmat adott arra, hogy a faluban három malmot építsenek reá. A folyócska bővelkedik rákokban és kisebb halakban. A helység határa szűk, hegyes-völgyes, sziklás és erdős, s vannak itt szőlők is, amelyek szomszédosak a hegyekkel. A lakosok helvét hitvallást követő magyarok, akik saját vallásukon lévő lelkészt is tartanak. A helység birtokosai: méltóságos és nagyságos gróf Gyulay Ferenc ezredes, öfelsége királyi kincstára, nagyságos Andrássy György szabad báró, továbbá a Horváth, a Janka, a Nebesti, a Szatmáry, a Dely, a Dancs, a Mihályi, a Frenyó, a Ratkó, a Gyürky, a Maksay és a Balpataky családok.”

Gyógyítás a 20 század első felében

- Nadanicsek Imréné Gereguly Piroska –

Jósvafőn sem embereket, sem állatokat gyógyító orvos nem lakott sohasem. Így betegség esetén elsősorban az emberek maguk igyekeztek „orvosolni” a bajt. A gyógyítás „tudományát” családon belül tanulták meg egymástól, vagy egy-egy jó szomszéd, ismerős tapasztalatára hagyatkoztak.

Emberi betegségek gyógyítása

- **Torokfájás, mandulagyulladás esetén**
  - hideg vizes ruhát tekertek a nyakra , ezt száraz ruhával körbecsavarták; sós vízzel gargarizáltak;
  - harisnyaszárba tettek melegített sót vagy zabot, árpát, hamut. ; vékony ruhaanyaggal betekerték, így tették a nyakra vagy fájós fülre.
- **Fülfájásra** a fenti meleg száraz dunsztoláson kívül meleg kamillateát is használtak.

Ha a gyógyítás nem volt eredményes, orvoshoz Színbe vagy Bódvaszilásra mentek a körzeti orvoshoz. Bódvaszilason a körorvos – dr. Görgő Tibor – 50-60 évvel ezelőtt mandulaműtétet is végzett. A 6 éves megműtött gyermeket még aznap hazaengedte a szüleihez.

- **Derékfájás** gyógyításához tepsiben megmelegítették az árpát vagy zabot, vízzel megspriccelték. Tarisznyába öntötték, a beteg erre feküdt.
- **Hátfájás, oldalfájás ,** láz esetén vizes ruhát tettek a fájdalmas részekre;
- **Szemfájás, homloküreg-gyulladásnál** kamillateáival „párgolták” a fejet;
- **Köhögéskor** hársfateát itattak a beteggel, illetve disznózsíros ruhadarabot kötöttek a mellére;
- **Kilísre** (kelés, gyűlés) esetén régebben szikkadt marha ganajat is tettek. Vagy vereshagymát puhítottak meg a sparhét (tűzhely) szélén, megdörgölték, rákötötték a „kilísre”. A hagyma megszívta, összegyűjtötte a gennyet. A tengerihagyma levelét is megtörték, a sebre tették, hatása a vöröshagymáéhoz volt hasonló. A megemelkedett gennyes részre néhány szál csepüt tekertek. Tekergetés közben kirántották a „vögyit”, a gennyes gócot.
- **Tályog** kezelését orvosra bízták.
- **A vágás** helyére farkasalma laput borítottak, vagy pálinkával öntözött fehér liliom virágát tettek. Bár nagyon fáj, de sós vereshagymát is tettek a sebre. Kisebb vágásra meszet kapartak a falról.

- **Fejfájás** esetén vizes ruhát raktak a homlokra vagy a tarkóra, vagy krumplit reszeltek. Ezt lyukas kanálban lecsurgatták, ruhadarabba tették, és úgy helyezték a tarkóra.
- **Székrekedésnél** szappanból csapot csináltak. Csap: ceruza vastagságú, 2-3 cm hosszú, végén elvékonyított rudacska (kúp). Felnőttek, gyerekek ezt dugták a végbélbe.
- **Hasmenéskor** susinkát (aszalt gyümölcsöt) főztek vízben, ezt etették a betegekkel.

A bölcsesség és a humor egyaránt találkozik a közmondásban:

„Nyárba szedjél vadkörte,
Télbe fosol, megennéd!”.

A körorvos hosszú ideig dr. Márkus Róbert volt, aki Szín községben lakott. Még a dalban is szólnak róla:

„Lassan kocsis, hogy a kocsi ne rázzon!
Hogy a babám gyenge szíve ne fájjon!
Nincs az úton sem patika, sem orvos, sem orvos.
Babám gyógyít, nem a színi körorvos.”

Az állatok gyógyítása:

A múlt század (20.) harmincas évéig az állatoknál védőoltást nem alkalmaztak. Ha valamilyen vész ütötte fel a fejét (orbánc, pestis), az egész állatállomány kipusztult.

- **Guga:** az emlős állatoknál a torok táji nyakrészen kelés, gyulladásoos betegség. Bak István a gyulladásra gyógyfüveket kötött. A megérlelt sebet bicskával kivágta, a „rútságot” kinyomkodta. Katonaságnál az állatorvos mellett dolgozott, ott tanulta meg a lovak, szarvasmarhák gyógyításának fortélyait.
- **Bornyadzás:** sima esetenél benyúltak a hüvelybe, a kisborjút lábánál fogva kihúzták. Ha az utód farfekvéses volt, akkor már a hüvelyben kötelet kellett kötni a kiálló részre. A tolófájásoknál apró húzásokkal segítették világra hozni a kisborjút. Előfordult, hogy az utód elpusztult, de az anyaállat megmaradt.
- **Tyúkhullásnál** az állatoknak az ivóvizébe hipermangánt tettek. Ezzel próbálták a fertőzést megelőzni.
- **Birka rühösség:** A nagy kád vízbe gyógyszertárban vásárolt krenolint tettek. Az állatokat ebben fürdették meg.

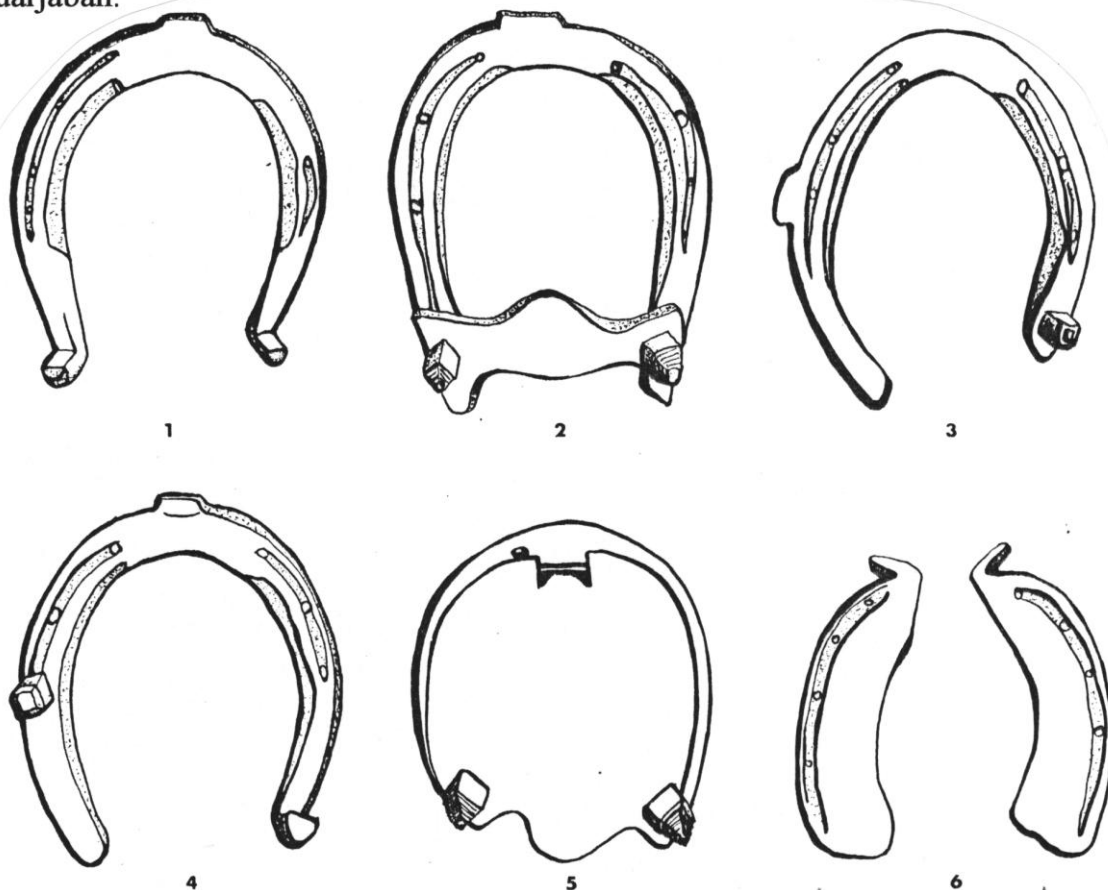

- **Kehes lovat** nem gyógyították. De szóláshasonlat fennmaradt a kehes lóról: A boglya aljáról ettem, mint a kehes ló; vagyis a ló penészes szénát, az ember pedig romlott ételt evett.
- **Kisliba „szomorkodása”** esetén a gazdasszony a kisujjával paprikás, borsos szalonnát dugott le az állat torkán.
- **A kutyát** nem nagyon gyógyították. Ha a „végét járta”, a vadász lelőtte.
- **A nyúl pusztulását** nem tudták megakadályozni. De ha néhány darab megmaradt, az állomány száma rövid időn belül gyarapodott („Szapora, mint a nyúl!”).

Állatorvos Bódvaszilason vagy Szendrőben működött. Gyógyszerért Ragályra vagy Szendrőbe kellett menni mind az ember, mind az állat számára.

Adatközlők: Bak Albert, Gereguly Ferenc és Gereguly Ferencné voltak 2003 januárjában.

1. nyári patkó, 2. téli patkó, 3–4. gyógypatkó, 5–6. marhapatkó

Patkótípusok

(Magyar Néprajzi Lexikon 4. kötet, Né-Sz; Akadémiai Kiadó, Budapest, 1981)

Az ember és az erdő

- Nadanicsek Imréné, Gereguly Piroska -

A jósvafői emberek mindennapi élete szoros kapcsolatban volt az erdővel. A száraz fát tüzelésre használták. A múlt század 20-as, 30-as éveiben Rabin Béla, Weisberger Ödön, Fux (?) nevű személyek irányításával az erdőn hatalmas fakitermelés kezdődött. A kitermelt fát a színi állomáson lévő nagykereskedőnek, Braun Sámuelnek adták el. A kereskedőnek a jósvafői fuvarosok: Dely István, Arday László, Jóna Lajos, Jóna Illés, Garan Rafael, Garan Miklós, Garan Bertalan, Bokros József, Dely Lajos, Pogány László, Bak János, Parajdi István, Vostyár László hordták lovas szekérrel a fát. Ha nagyon hosszú és vastag volt a fatörzs, bizonyos fokig a szekeret is át kellett alakítani. Csak a szeker alja maradt eredeti állapotban, még a fenekdeszkákat is kiszedték. A két-két kerek távolságát is a fa hosszához „igazították”. A hosszú fát lánccal rögzítették a szeker aljához. A fa első részére a lónak korcosba szénát tettek, erre ült a fuvaros.

A fagyal, „veresgyűrű” vékony vesszőiből „szérőseprőt” készítettek. Ezzel a seprűvel separték a csűr alatt, udvaron, utcán.

A juharfa törzsét kenyérsütés után vagy más alkalommal meleg kemencében „pálították”. A hosszú fatörzset addig melegítették, amíg a fa háncsrésze megpuhult. Az „ótókéssel” (oltókés), bicskával lehántották a kérget, középen kettévágták, a két felet a szükséges méretre felszeletelték. Szemethányó (szemetes kosár), grulyás (burgonyatartó), szecskahordó kosár készült belőle.

A fűzfavesszőből tyúk és lúd részére ülőkast és borítót fontak.

Erdőirtáskor sok különféle fa kikerült: tűzifa; mészégetéshez vegyes, szénégetéshez vastagabb fák.

Télen az erdőt „tallóra vágják” (földig irtották a fákat). Sok tűzifa és bányafa került ki ilyenkor is. Ha tavasszal történt a tarvágás (tallóra vágás), akkor a tölgyfa kérget fa- vagy fémkéssel lehántották, kúp alakra összeállították. Az erdőn szárították, majd 15-20 kg-os „kivékebe” (kévékbe) kötötték. Ez volt a cserhaj, illetve a művelet a cserhántás. A cserhaját bőrgyárakba szállították, festékkészítéshez, bőrkikészítéshez használták.

Az összegyűjtött száraz faleveleket sertés és szarvasmarha alá „ajazónak” (alomnak) is hasznosították.

A fák, bokrok termését is folyton gyűjtötték az emberek. A tölgyfa termésével, a makkal disznót etettek, hizlaltak. Az erdészeti szintén felvásárolta a makkot. Az elültetett makkból „tőgyfacsemetéket” neveltek, és ezt ültették vissza az erdőtelepítéskor.

Hársfavirágot részben saját használatra, nagyobb mennyiséget eladásra gyűjtöttek.

A vadkörte aszalni, a vadalmát hordós-káposztába szedték.

A somot főleg pálinkának, de lekvárnak, szörpnek is begyűjtötték.

A boróka termését pálinkafőzéshez ízesítőnek használta a helyi lakosság, de kereskedők is felvásárolták gyógyszerkészítéshez.

A csipkebogyóból tea vagy lekvár készült.

A kökény termését télen „nyálításra” (nyálképzésre) használták fonáskor az asszonyok.

A vágásokban „nyöttek ki” (nöttek) a málnabokrok. Termésükből lekvárt, szörpöt készítettek.

A kivágott fa tuskója körül sok potypinka gomba termett. Pörköltnek krumplival vagy tojással készítették el; levesnek is ízletes étel.

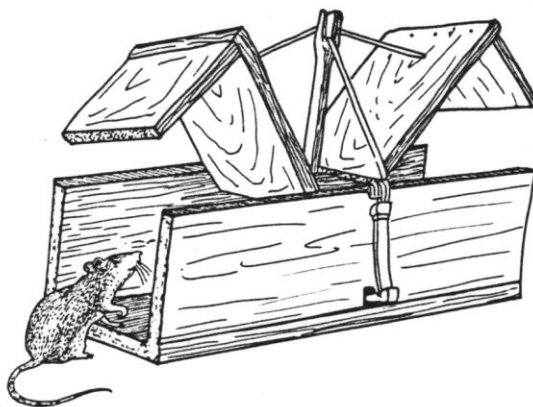
Az árnyékosabb helyeken csirkegomba (rókagomba), tinoru, kozák, töviskalja gomba termett. Eladásra vagy saját fogyasztásra használták.

Az aljnövényzet közül nyáron a csermilla nevű lágyszárú növényt hordták az asszonyok a hátukon tehenek etetésére.

Az erdei szénégető helyekről a talajt is szívesen vitték haza, virágföldnek ez volt igazán jó.

Az erdő hasznos, kemény munkát biztosított az itt élő embereknek. De a kézzel fogható javak megszerzése mellett tiszta, jó levegőn dolgozhattak. A fiatalok (pl. cserhántáskor) munka közben együtt örültek, dalolgattak. Mindez egyaránt szolgálta testi-lelki egészségüket.

Az adatszolgáltatók édesanyámék voltak. 2003 januárjában

Ládacsapda (Oltszem, v. Háromszék m.)

Ládacsapda (egérfogó)

(Magyar Néprajzi Lexikon; 3. kötet, K-Né, Akadémiai Kiadó Budapest, 1980.)

(hasonlót „üzemeltet” Pogány Laci Bácsi a Dózsa Gy. utca 3-ban)

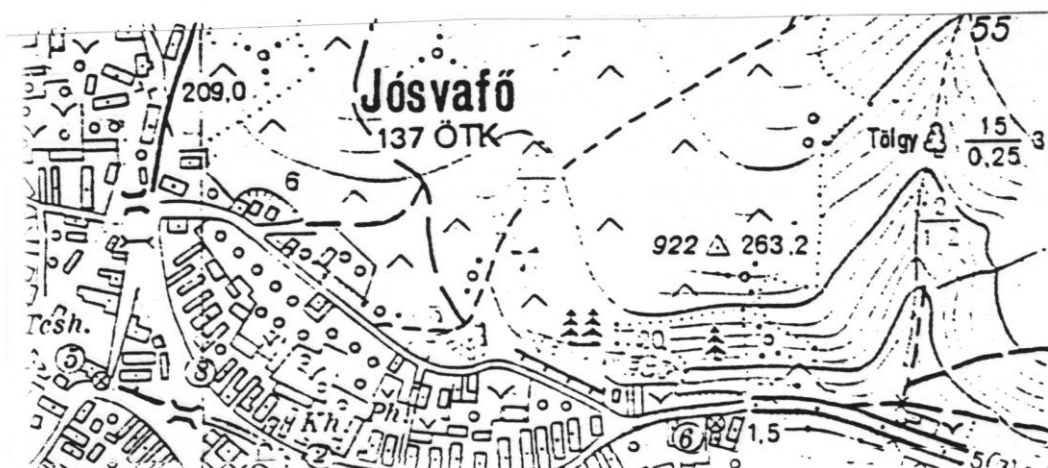
Kossuth utcai barlang, barlangok?

- Kutas Tamás -

A Rákóczi út és a Petőfi út között helyezkedik el Jósvafő északkeleti oldalán a Kossuth utca. Amióta az utca lakója lettem, felcsigázták érdeklődésemet az itt elhelyezkedő barlangok. A Petőfi úttól kiindulva az első ház udvarán (Petőfi u. 5.) található egy forrás barlang, mely kb. 6 méter hosszú. Régen pincének használták, jelenleg elhanyagolt, szeméttel teli. Felette 15 méterre van egy kiszellőző, mely csak nagy hidegben fedezhető fel.

Továbbhaladva az „ Apalin „ bejáratánál van egy sziklaüreg forrásvizi mészkőben. Az „ Apalin” , mely több évtizede száraz, sokkal nagyobb jelentőséggel bírt a falu életében a felette levő forrást tekintve. Ezt bizonyítja a meglévő terelőgát és a mély, kiépített árok, mely a Jósva patakig húzódik. Felette és mellette több lakott porta volt és ezek innen biztosították vízszükségletüket. Utoljára „ Liba forrás „- ként emlegették a falubeliek. A forrás jelenlegi száraz helye megtalálható az „ Apalin szurdok” felett, a birsalma fa alatt. Itt a közvetlen környéken több természetes üreg található. Továbbhaladva, a Kossuth utca 3. felett van egy időszakos rétegforrás, mely táplálja a porta kútját 1995- ben kitisztítottuk és azóta is kitűnő ivóvizet biztosít. Régen a falubeliek innen vittek az erdőbe, rétre ivóvizet. Utolsó és a legnagyobb reményt sugalló barlang- v. sziklaüreg a régi út alatt, a „Martin – ház „ felett található. Mintegy 5 évvel ezelőtt megbontottuk barátaimmal. Könnyen lehetett előrejutni és már huzatot is tapasztaltunk.

Összegezve e terület rendkívül sok geológiai és természeti értékeket rejt, de több törődést, tisztítást, takarítást érdemelne. Egyetlen utca a faluban, mely soha, semmilyen karbantartást nem kapott, pedig igazán megérdemelné.

A Kossuth utca környéke (M= 1:10000)

Im memoriam Vásárhelyi Jenő....

A sors utolsó fintora volt, hogy Jósvafő hajdani körjegyzője, Vásárhelyi (Porumba) Jenő csak 103 éves korában bekövetkezett halála után „érdemelte ki” a „Jósvafő díszpolgára” kitüntető címet (pedig hogy örült volna, ha ezt meg is éli?!). E fölötti bánatomat mérsékli, hogy 2000. szeptember 19-én sikerült megszerveznem Jenő Bácsi Jósvafőre utaztatását, és egy igen szívhez-szóló, bensőséges hangulatú napot szerezni Neki hajdani jegyzői működése helyszínén.

Az elmúlt években – amióta szoros személyes kapcsolatba kerültem Vele – sokszor okozott meglepetést számomra kiváló memóriájával, kedves visszaemlékezéseivel, a százéves bölcsék magvas megállapításaival, irónikus – de mindig kedves – humorával, szülőföldje és az élete során lakott tájak szeretetével. Mégis meglepett, amikor jósvafői látogatása után néhány nappal – 2000. szeptember 25-én - egy ajánlott levelet hozott tőle a posta, amelyben 8 A5-ös oldalon sűrűn gépelve leírt jósvafői kirándulási élményeit küldte el nekem. Azt hiszem méltatlanok lennének az emlékéhez, ha ezt nem adnánk közre, még egyszer emléket állítva ennek a nagyszerű embernek, immár Jósvafő díszpolgárának. Íme a teljes szöveg változtatás nélkül:

„Jósvafőn jártam Szablyár Péter vendégeként 102 éves koromban...

Évekkel ezelőtt vettem fel a kapcsolatot, már nem is emlékszem rá, hogy milyen okból a Budapesti Karszt- és Barlangos társulattal, hol Böröcsök Péter vezetőhöz írott levelem feküdt. Itt járt egy Szablyár Péter úr, ki a jósvafői barlangos vendégforgalmi kft. vezetője. Olvasta leveletem. Rövid idő múlva kapok egy levelet Szablyár Péter úrtól, ki Jósvafőn a SZINLŐ nevű barlangforgalmi kft. vezetője.

Egy idő után kezdtünk levelezni, s a nekem küldött barlangi irodalmi iratok és képek küldése után a levelezésünk eredménye, hogy tájháza és barlangi irodalma..... könyvkiadás stb, annyira vitték a dolgot, hogy talán 30-40 amatőr fotómat is elküldtem, hogy azokat a könyv kiadása elkészítésénél felhasználja.

Többször felkeresett lakásomon s számított esetleges segítségemre Jósvafővel kapcsolatban.

Tervbe vette, hogy 2000. szeptember 19-én egy jósvafői találkozót szervez, melyre engem is vár, s autójával Miskolc Jósvafő, oda-vissza autófuvart ad személyes szállítással.

Gondolkodtam menjek, ne menjek, hisz már olyan anti mozgó vagyok....

Előtte este gyomorgondjaim miatt hittem, hogy reggel kimondom a nemet. Az éjjel valahogy rendbejöttem s határozatom az volt, hogy megyek. Megjött Karosi Imre is, ki vállalkozott kísérőmül.

Kilenc óra után megérkezett Szablyár Péter s elindultunk Jósvafőre.

Az autóba a vezető mellé kértem Imrét, hogy ott foglaljon helyt, legalább a régi kohómérnökök kibeszélhetik magukat a régi egyetemi éveikről.

A jósvafői út előtt kaptam egy meghívót.

Vásárhelyi Jenő Bátyám

A jósvafői önkormányzat, az Aggteleki nemzeti park és a Jósvafői Tájház intézményei nevében szeretettel meghívlak egy emlékidéző jósvafői kirándulásra, 2000. szeptember 19-én.

Tervezett program:

Indulás Miskolcra 9 órakor.

10. óra megérkezés Jósvafőre.

Találkozás a település idős polgáraival, az Önkormányzat és a Nemzeti Park képviselőivel.

11.30 Sétakocsizás a településen, majd fel a Tengersizem Szállóhoz

12.00 Ebéd a Tengersizem Szálló éttermében

13.30 Visszaút Miskolcra

15.30 Visszaérkezés Miskolcra

Nagy örömmel vennénk, ha a programra valamelyik kedves családtagod is elkísérne. A szeptember 19-i viszontlátásig jó egészséget kíván és nagy tisztelettel köszönt: Szablyár Péter

És a kocsik elindult. Sajószentpéter, Edelény, Szendrő, Szalonna, Perkupa. Itt megálltunk a régi községháza előtt. Szinte elképesztően szép kiviteli külsőt láttam az épületen és ugyan így néz ki a rom. kat. plébánia épülete. Egy ötperces séta után indulás Szín felé. Perkupa újabb lakásépítése a színi állomás irányába indult. Nőtt az új épületek száma Szalonna felé is, sok az új lakóház. A Népház csinos, tiszta, rendes. Szín község talán még egyszer akkora, mint volt képletesen mondva.

Színpetrire nem ismerek rá, sok új építkezés, a régi épületek felújítva. Szinte látszik a vagyoni jólét.

A faluvégi malom helyett nagy ipari üzem. Az út Jósvafőre visz, a jobboldali erdőrészek, dombok emlékeztetnek a régi idők állapotára, a Nagykő, a zabosdomb mind régi emlékek. A Zabosdomb volt az a hely, hol a Fiatommal 100 km. sebességgel a jobboldali két keréken mentem fel a Zabosdombra, s ott került ismét a baloldali két kerék a földre. Jósvafő falu Színpetri irányában fejlődött, építkezett. A Klein féle malom és az út melletti épület nincs már. A falu jobboldali része a Maksa Józsi cipész házával nyitott a községre. Utána volt

a Czafik-ház, mely talán két évig volt a családom lakása. Az autó lassan haladt, s megérkeztünk a Jósvafői falumúzeum és Tájházhhoz, ahol egy 20-25 főből álló társaság várta az autót, mely a 102. évébe lépő régi jósvafői körjegyzőt hozza falulátogatásra és búcsúzásra.

A ma Jenő bácsija 1929-ben lett jósvafői körjegyző és váltotta Dévald Józsefet, ki vagy 20 év múlva lett násza, Éva férjhez menetele által.

A Tájház udvarán összegyűlt társaságot köszöntöttem, s pár perces szószaporítás után besétáltunk egy tágas fedett, de egy oldalán nyitott kis színházszerű helyiségbe, majd mindhárom oldalán körül székekkel volt berendezve s szemben középen egy mély, de nagy fotel várta az alkalmakkori vezérlő értelmiségit.

Beültem a fotelba. Mondom ez nagyon mély és fotel helyett egy széket kértem, mit beterítve rendelkezésemre bocsájtották. Az összes szék foglalva volt. A szembeni nyitott oldalon állt talán 4 személyiség, kik különféle aktusokat végeztek, film, magnó stb.

És a szó enyém volt. Talán itt ültünk egy fél órát, mely idő alatt én vittem a szót. Beszéltem a múlttól, a jelenről, egy pár kérdés elhangzott a családról, mikor elmondtam, hogy kettő lányom van, egyik pedagógus, Dr. Dévald főorvos özvegye, másik egy elektrotechnikus felesége, ki okleveles szabász. Érettségizett Miskolcon. Egyik unokám újságíró, ki idegen-nyelvű irodát vezet Miskolcon, az itten megjelent kísérőm felesége, a dédunokám a debreceni orvosegyetem negyedéves kiváló hallgatója, ki tanulmányait kitüntetéssel végzi. Másik unokám a Léránt Katalin, ki zeneművészeti főiskolán zenetanári oklevelet szerzett, s ma Kazincbarcikán művészeti iskolán zenetanárként működik.

Sok beszédnek sok az alja. Mondja a közmondás. Felhívtam a közönséget, hogy ők is szóljanak valamit, mert én már sokat szoltam, s mégis beszélgettem.

Odaérkezett Szablyár Péter is, amikor megköszöntem a jelenlétüket, s a tájházat néztük meg, mely az előbbi helyiség egyik építménye, két helyiség szép bútorok, tárgyak. A kocsni előállott, mely sétakocsizásra visz a községet megnézni.

Komolyan mondom, hogy nem ismertem rá a régi Jósvafőre. Minden ház megújítva, ott elhanyagolt kép nem került látókörömbe.

A kocsni egy négykerekű, 2 lóval húzatott fogat, mely különbözik a régi kocsiformáktól. Elöl kocsis és egy ülés. Az ülése, szembe két-két utast elfogadó, s hátul lépcső felett két állóhely. Érdekes fogat. Elöl kocsis és polgármester, hátul szembe velem Péter és egy vendég (Bözsi Néni, Farkas Andrásné – a Szerk.), másoldalon én és Imre.. Hátul állott két fiatalabb alak.

És ment a kocsni idegen helyeken szép új épületek sorjáltak egymásután, mindegyiknek nevét hallottam, de hogy ki az????

És a mesebeli jármű elérkezett az én régi lakásom elé, melyet mindig Czafik-háznak neveztek. Az épületet most tatarozzák. Ki lakik benne?... nem tudom. Sajnos elfeledtem szólni, hogy álljunk meg pár percre....

A csodálatos kocsni a Csapóné féle ház előtt elhaladva, balról Garan Miklós volt bíróm, Garan Károly, Mizser Károly háza, Dudás László az asztalos, Jóna Illés

féle gazdák háza. Jobbról Bokros Lajos, alsó Deli Lajos háza következett, s utána a tér, szemben az én irodám a Túróczy féle ház. Szemben az általam tervezett hősi emlékmű a nagy TURULLAL, mely most a nagy vörösrendszer után kisebb alakú silányabb formájú Turul madárral rendelkezik. Valószínű, hogy a régi .....elrepült látva az idétlen ocsmány vörösvilágot, s helyette egy silány ült a fészekre.... Olyan ez mint mikor a fecske fészekbe beül a veréb.

Lassan régi lakásom előtt felkanyarodtunk az Aggteleki-barlang jósvafői bejáratához vezető útra..... s lépésben felkocogtunk a barlangi bejárathoz.

A bejárat előtti téren nagyméretű autóbusz állt. Nagy sürgés-forgás....

Kocsinkból kiszállva a Tengersizem Szálló földszintjén lévő étterembe mentünk, hol nagy nyüzsgés, s a félhomályban misztikus világítás meghitté tette a részünkre fenntartott 6 személyes felterített asztalt, hol helyet foglaltunk (itt az írógépszalag kiugrott, szerelés....., kézmosás s most ismét Jósvafő).

A hat személyre szolgáló felterített asztal úgy nézett ki mint a la ...Budapest, a lá Jósvafő. Az asztal élén én álltam, balról Imre, mellette a körjegyző, velem szemben a jósvafői polgármester, visszafelé Szablyár Péter s egy valaki. Italkérés, nagyszerű zöldségleves, utána irtózatossá menynységű adag brassói, háromféle savanyúsággal, mindenki kérése szerinti ital.

Elbeszélgettünk. Úgy egy 20 perces várakozás után visszajött Szablyár Péter, kiről nem is írtam, hogy eltűnt (lémentem a faluba a kocsiórt – a Szerk.). S a lassan vendégektől üres étterem mögöttünk is bezárta az ajtaját, s integetve búcsúzkodva istenhozzádot integetve, kocsink elindult hazafelé.

A Tengersizem Szállótól a községig velünk utazott egy magát Bak Lajosnak nevezett öreg férfi ki tegezett engem, s mondta, hogy mennyit hegedültünk együtt, de ezekre én nem emlékszem. Kérdeztem tőle, hogy hány éves, felelte, hogy 80 és valahány. Feleltem én, hogy 80 éves koromban a kerítést átugrotta, s ő 80-on..... síróhangú rekedtes valami Bak Lajos? Nem tudom. A kocsio elindult s a kanyarban régi kőkerítéses lakásom az óvoda mellett elindultunk, s a nagy kőhídon áthaladva, eszembe jutott a vadász és pisztráng eredmény, pillantás a régi Czafik-házra, s az elmúlt 6 leánykás Maksa cipészre haladtunk a Zabosdomb és Nagykö felé, s futottak a szemeim előtt a Jósva-patak szintje az ismert hegyoldalak..... Színpetri Szín és a keresztút, mikor megláttuk a Színi vasútállomás épületét.

A színi állomással szemben volt Vécsei kocsmája, ma nem volt olyan hangos, mint valamikor, mikor megálltam hazafelé Perkupa felé menet, s benéztem a korcsma ajtón, hol a Jenő cigány bandája húzta a nótákat. S eszembe jutott mikor a Jenő kezéből elvettem a hegedüt, s a banda elé állva rákezdtem, hogy „Hullámszik a búzatenger, de kevés a boldog ember „. Miskolcra értünk. A kocsink nem állott meg Miskolcig. Az étterembe lépés pillanatában eszembe jutott egy régi kép a huszas évekből Budán....

Itt Jósvafőn a Tengersizem Szálló éttermébe lépve, a szokásos hangok, világítás helyett félhomályos világítás, s a szinte suttogásszerű halk beszélgetés.... gondolatban hirtelen egy kilencszáz-huszas évek egyikébe vitt el, a hirtelen

felhangzott füleimben a halk muzsika..... „ ott maradt Budán a szívem, nem tudok feledni már...” Pedig Jósvafőre érkeztem, s ott voltam.

Péter kezében a kormánykerék irányítója az utat Miskolc felé. megyünk Tapolca irányában s a Szentgyörgy út 74 előtt megállunk.

Szablyár Péter baráti kézzel szorítom meg kezéd, s köszönöm a nekem készített programot, a szép napot. Felejthetetlen nap volt. Isten veled! A Viszontlátásra!!!

Szeretettel búcsúzik 2000. 09. 20.

Jenő Bácsi (1899-2000)”

Raadásként álljon itt Vásárhelyi Jenő egyik szép verse, amelyet 2000. szeptemberében adott át nekem egy általa gépelt és gondosan bekötött kis füzetben. Ezek közül néhányat a JHF korábbi füzeteiben már közre adtam:

Anyám

Anyám! ....Anyám ha tudtad volna
Hogy ily sokáig élek én....
Talán-talán.... nem szültél volna,
Hisz életem egy vén legény.

Zene vigasság bú és bánat
zavarják egymást mint szokás...
Mosolyt sugárzó szemem világa
Keserves sírás.... jajgatás.

Anyám, te jó vagy, most is mondom,
Embert nevelt áldott szíved,
Anyám! Ma áldlak hulló könnyel
Tudom látod, s el is hiszed.

Ma is látom fehér hajadban
Szép évek szálltak énfelém...
Anyám! Te áldott öregasszony
Lelkemben élsz s szeretlek én.

1999.09.29.

Beregszász (Bak) Lajos emlékére

Beregszászi (Bak) Lajost az elmúlt télen temettük. Meggyőződéses ateista világnézete ellenére a református egyház szertartása szerint kísértük utolsó útjára a jósvafői temetőben. Lajos Bácsinak több írása jelent meg a helytörténeti füzetekben, kiváló kezűgyességgel készült rajzai a helytörténeti archívum pótolhatatlan darabjai. Néhány évvel ezelőtt átadta egy köteg versét, amelyből most egyet közreadok, ami talán a legjobban kifejezi az ő színes, nyugtalan egyéniségét:

Atomkorszak

(Beregszászi Lajos verse, 1988)

Atomkorszak, Gyémánt Fegyver!
gondolkozni immár nem kell!
mert a Tudományban fejlődött a Földünk népe!
Számítógép irányítsa, a nap dolgozóit,
az űrhajóra szállókat, a világűrbe repülő tudósait!
Felmérve mindent a Világ egyetemén,
Robot gépen végzik a gyermek nevelést!
Mágnes szív dobog az újszülött-testében,
Tranzisztor táplálja a vért veséjében,
Legyen Tudós, avagy Paraszt?

Atom Tablettát nem fogyaszt!

Szerény sóhaj a Gépekről? minden lény egy bankot óhajt!
Milliók milliárdjával, Űrhajóval Citerával,
mert a munka nagyon nehéz? minden Ember mindenre kész!
Mert hogy Dolgozni ne kéne! csak henyélni kéjelegve,
Táncokat meséket élve, Mindent-tudó érdemekkel!

Atom korszak, Gyémánt Mester,

Fegyvert viselni már nem kell!
Tudósokból, lesz e világ? műszívet szülnek az Anyák!
Mágnes párát lehellenek, s az az ember amelyik mostan felnő?
az élet Tanát folyton gyötrő! Tablettával él majd úgy Nő!
A sulytalanság korszakában, minden Bolygón géppel jár majd!
a Tenger fenék ad kenyeret! a Sütő Ipar fuccsba mehet,
Csak élvezet lesz majd a Jog!
minden Ember elvén ez lóg!

mert ha bár a Holdon járnak?

Háborus most, még a Tárlat!
Az Atom korszak, két negyede, ez a veszély fél ideje?
Békességről akkor lesz szó? ha majd –

Washingtonnál két lobogó feketéllik, mint a holló?
Koreának sem lesz párja! a hétfogást még próbálja?
Ott a nyugati féltekén, ahol két színben él ez a Nép!
Fehér és Feketék vala, évek óta marakodnak mint a Bolha!
S a két szín csak addig élhet, amíg sárgákat nem szülnek,
Mert a Sárga majd úgy teszi! az egészszet felemészti!

Atom korszak Gép Emberek!

a Nők immár úgy remélnék! általuk lett ez a Világ!
Jog a joggal egyenlővé! a szerelmük erkölcsstelenebbé,
Sorsuk hajlik ide, oda! Becézve az életen át!
Sorsuk lettét úgy kívánják? legyen minden férjfi szolga,
Négy, öt és hat egy szatyorban.
a Nő férjfit sohasem várhat? amikor ő azt kívánja?
Szatyorjával magán hordja, az életet úgy vélik el?
Éljen minden soká! ha kell? s úgy hagyjuk e világot el.
Békés boldog szabad élet, a női nem csak így remélhet!
Szaporítva a Föld népét, parancsolja békességét!
Óh mást tenni mit is tudna? a gyermeke ha elhagyta,
A Férjfit, és NŐT megszültétek? a testetekből neveltétek,
Emlőidből etetgetted! Óh hajadonok, Leányok, aggszűzek?
Asszonyok! mostan hozzátok szólok! Ti akik a világi Jót
annyiszor élveztétek, kóstoltátok! Veszélyes az ilyen játék?
Ti szültétek a Föld, a Világ mérgét, a Neutront, és az Atomot!
idejutott a sorsotok! Miért szültetek emberfajtát?
A rosszra-jóra? a Halálra? Magad mellé fölnevelted az ágyra,
egymást ölni a semmiért! Dulakodni a vagyonért?
és a Rangért? Forog a Földünk, körfele, forog mint a
kelepce, ez a világunk Teteje! most vagyunk mi fölfele,-
az atom ha széjjel robban, akkor megyünk lefele! Le a földnek –
mélyére, ott nem lesz Isten százféle? majd ott szétnézünk!
mit látunk? ha addig porrá nem válunk!

Elhunyt Adorján Mária, Jósvafő szerelmese

Az év elején érkezett a szomorú hír, hogy 87-éves korában elhunyt Adorján Mária, aki a 30-as évektől rendszeresen nyaralt Jósvafőn, szeretett falujában.

„Olyan csend van így nélküled,
hogy szinte hallani, amit még
utoljára akartál mondani.”
/Váci Mihály/

Szomorú szívvel, de a Mindenható Istennek akaratában megnyugodva tudatjuk, hogy

ADORJÁN MÁRIA

2003. február 19-én, életének 87. évében elhunyt.

Felejthetetlen halottunk hamvait végakarátának megfelelően
a római katolikus vallás szertartása szerint 2003. március 6-án 16 órakor
a Belvárosi Szent Mihály templomban (V. ker. Váci út 17/b.)
gyászmise keretében helyezük örök nyugalomra.

EMLÉKÉT SZERETETTEL MEGŐRIZZÜK!

Gyászolják: rokonai, barátai és ismerősei.

Emlékére álljon itt az a levél, amelyet a Jósvafő monográfia kézhezvétele után kaptam Tőle:

Kedves Péter!

Nehéz az érzéseket gondolattá formálni, s a gondolatokat szavakkal kifejezni. Különösen ha ily nagy öröm érinti meg lelkemet, mint most, amikor kézhez kaptam a csodálatosan gyönyörű, értékes könyvet.

A meghatódottságtól nem tudtam gondolkodni. Szívemet betöltötte az öröm, a csodálat, a szeretet. Lelkimmel teljes egészében ott voltam a „források-barlangok” völgyében, s éreztem varázslatát. Mert az eltelt évtizedek után is – híven megőriztem az érzéseket, az emlékeket.

A szavakkal ki nem fejezhető gyönyörű természet csendje, nyugalma mindig hitet, bizalmat, erőt adott számomra. Még itthon is a „nehezebb időkben, napokban” lélekben sokat barangoltam a Kecső vagy a Tohonya völgyben, s mindig éreztem a természet csendjét, nyugalját.

Sokszor gondolkodtam, elmélkedtem – szomorkásan – amiért nem lehet e vidéken lévő értékeket jobban feltárni, megőrizni, védeni? Miért hagyjuk pusztulni az értékeket, feledésbe menni a népi kultúrát, hagyományokat, elődeink életét?

Tudom, sok nehézség volt. A gazdasági helyzet, a sok küzdelem, a falu elzárt földrajzi helyzete (ami lassan előny), a közlekedés elmaradottsága, a megközelíthetőség, stb.

Szerencsére azonban minden korban akadt lelkes ember, aki próbálkozott megőrizni, tovább adni az értékek történetét, a falura, a lakosságra jellemző eseményeket, történéseket, a falu életét, fejlődését.

Később az érdeklődés növekedett, s lelkes szakemberek és amatőr rajongók kezdtek kutatni, gyűjteni. Nem volt azonban hivatalos támogatás, kellő anyagi forrás.

Mindezek ismert tények, csupán azért tértem ki rájuk, mert jobban megvilágítja azt a lelkes törekvést, küzdelmes munkát, tudományos kutató-gyűjtő munkát, ami az utolsó években elindult, megvalósult.

Tudom, sok-sok küzdelemmel jár minden, de az érdeklődő szeretet, az összefogó tudatos, tudományos kutató-gyűjtő munka meghozza gyümölcsét.

Ime, kezünkbe vehetjük a sokat hiányolt – remekül megszerkesztett – sokoldalú, színes, minden igényt kielégítő, tudományos alaposságú, gyönyörű kiállítású könyvet.

Bizakodom, hogy ezzel óriási lépést tettek előre a fejlődésben. Biztosra veszem, hogy sok „szunnyadó” érzést, érdeklődést fog felkelteni. Terebélyesedni fog a kör, akik bekapcsolódnak a munkába, s talán az anyagi források is jobban megnyílnak. Kialakul a kulturált idegenforgalom; ismertebbé, látogatottabbá válik Jósvafő, a „gyöngyszem”. Isten áldását kérem további munkájukhoz. Kívánok jó egészséget, lelkesedsét, örömet, hogy élvezhessék munkájuk eredményét, a teljes szépségében kibontakozó Jósvafőt; barlangjaival, völgyeivel, forrásaival, emberi alkotásaival, népével együtt.

Tisztelő szeretettel köszöntök Mindenkit – aki felismeri, meglátja – mennyi értéket, szépséget kell szeretni, megőrizni, kutatni, fejleszteni. köszönöm én is szeretetüket.

Péter! Meghatott kedves figyelme, hogy megküldte a csodálatos könyvet. Igaz örömet szerzett. Megtisztelő számomra, hogy fényképfelvételemet beillesztette a könyvbe, s még nevemet is beírta. Nagyon köszönöm! Nekem a szívembe van beírva Jósvafő és a Jósvafőiek, Barátaim. Zelk Zoltán gondolataival köszönök el:

„Csapások között is szeretni
ez a hűségem,
Én már hólepte szívvel élek
de mindenki emberfiának
napsütötte sorsot remélek.”

Tisztelő baráti szeretettel!

Mária Néni

Budapest, 20100. aug. 6.

Emlékére közreadjuk most azokat a verseket, amelyeket Mária Néni gyűjtött a jósvafői temető fejfáiról és 1995. márciusában egy levél mellékleteként megküldött:

Szorgalmasan élt, amíg élhetett
De teste földbe tért, melyből vétetett.

Éltem virág bimbójában
Száltam halál árnyékába
Jézus segíts engemet
Vedd magamhoz lelkemet
Garan Pali volt a nevem
25 évet éltem.
1905

Ó halandó Ha erre jársz
Álj meg itt a sírhalomnál
Minden testi törődés
Után itt a pihenés
Palcsó István volt a nevem
62 éveket éltem.
1913

Álj meg vándor néz fejfámra
Kit fed itt el a sír szája
Bokros Béla volt a nevem
50 komoj évet éltem. Isten veled
feleségem, Édesapám, testvérem.
Isten maragyon veletek sógorok
rokonok, jó emberek.

Itt nyukszik Garan József
élt 16 évet.
Bölcs Isten ha ez volt felséged
tetszése, hogy legyen már földi
életem
végződése.

Életnek, halálnak bölcs igazítója
meghült tetememnek legyen meg-
nyuktatója.

Itt nyugszik
ifj. Berecz László
élt 57 éveket
Szorgalmasan élt ameddig élhetett
de teste földbe szállt, amelyből
vétetett.
Áldás lebegjen porai felett.
1967

Itt nyugszik az Urban
Jóna László
élt 64 évet.
Béke lengjen Porai felett.
Szeretteim felejtsetek
Isten maragyon veletek.

Te elmentél s nyugszol csendben
Én élek emlékezni Rád
Behunytad két szemed örökre
S nekem lett sötét a világ.

Szerettem én a családom,
hirtelen jött a halálom.
Kedveseim ne sírjatok
E sorsba belenyugodjatok.
Senkit nem kímél a halál
Mindenkit a sírba bezár.
Győri Béla 57 éves. 1981

Köztünk voltál mind szerettünk
Elhagytál – de nem feledünk.
Áldás a Te poraidra
Utódaid ezt kívánja.
Béres Jánosné 78 év. 1982

Elérkezett az élet végórája
nyugodj a földnek porában.
Varga László 87. éves. 1982

Szereteidtől elvállva
Nyugodj a földnek porában
Áldott voltak a tetteid
Így éreznem Szeretteid.
Szajkó Andrásné 45 éves.
1982

Mindazok kik itt maradtunk,
Amíg élünk mindig álldunk.
Itt maradtunk sok utódja
Áldás az Ő poraira.
Farkas László 78 éves.
1980

Szívem nyugalmat
Sehol se talál
Értem látjátok
Eljött a halál.
Szeretteim timár
felejtsetek – Isten
maradjon veletek.
Garan Zsigmond 74 éves.
1981

Itt nyugszik Pere Józsefné
sz. Oláh zsuzsanna élt 39 évet.
Angyali jóságod jó restvéri
szereteted

Elfelejthetetlenül él szívünkben.
Béke legyen porai felett.
1954

Itt nyugszik Garan Borbála
Élt 74 évet.
Életem befejeztetett
Engem ti elkísértetek.
utolsó utam ez volt
áldva legyen ki rám gondolt.
1984

Itt nyugszik Garan István Élt 44
évet.
Ifju szívvel kellett elmulni, sok
szívet
kellett szomorítani. – Anya-testvér
rokon barát – lefuttuk a földi páját.
Én értem már ne sírjátok
Ebbe bele nyugodjatok.
1985.

Itt nyugszik Izsó Antal élt 76 évet.
Az élet nehéz napjai nekem már
elmultak.
Minden kedvesemtől örökre
elváltam.
Nyugszom a földnek porában.
Isten veletek kedveseim.

Jóna Béláné Izsó Erzsébet.
Te légy Jézus oltalmam
Nálad lesz a jutalmam.

Itt nyugszik Farkas Lászlóné sz.
Molnár Ilona Élt 80 évet.
Mindazok kik itt maradtunk
Édesanyát mindig álldunk.
Itt maradtunk sok utódja
Áldás az ő poraira.
1985

Itt nyugszik az Urban Garan
Zsigmond Élt 84 évet.
Szívem nyugalmat sehol se talál.
Értem látjátok eljött a halál
Szeretteim Ti már feléjtsetek
Isten maradjon veletek.

Itt nyugszik Dely Istvánné sz.
D.Zsuzsanna.- Élt 82 évet.
Kedves édes öreg anyám
De hü is voltál te hozzám
Egy fiad ki sosem felejt
Örökké a szívébe rejt.
Testedet eltemeti
de szereteted nem felejt.

Itt nyugszik ifj. Boros Istvánné
sz. Tóth Erzsébet Élt 29 évet.
Fáj a mi szivünk érted
Nem tudjuk, hogy miért tetted,
Szeretteidet elhagyva
nyugodj a földnek porában.

A szövegeket eredeti helyesírással közöltük.

A közelmúlt emlékei

Az alábbiakban közreadott egyházi iratot Szajkó Zsuzsi találta a Sárospataki Református Kollégium Könyvtárában még az elmúlt év augusztusában. Érdekes kortörténeti dokumentum.

**„Ref. Egyház Lelkészi Hivatala, Jósvafő
181-1947. sz.**

Jelentés

a jósvafői ref. egyház vagyoni helyzetéről és az iskola szükségletéről

A földreform végrehajtása során siralmasan szegény lett egyházunk. 128.2 kat. hold jól kezelt erdőnk, mely fő jövedelmi forrása volt, kiesett kezeinkből. Egyházunk, iskolánk, templomunk renoválását, tatarozását évről-évre az erdő jövedelme tette lehetővé. Az egyházi tisztviselők fáját és az iskolafűtést ez nyújtotta.

Kb. 165. kat. hold szántó és kaszáló felosztódott. Ezeket a földeket is fájljuk, mert akaratumk ellenére vették igénybe. Színe-java volt az egyház földjeinek és tisztviselők javadalmi földjei is ezekkel a földekkel felosztásra kerültek.

Ma a kezünkön van kb. 92 kat. hold szántó, rét és legelő. E földterületbe 28 kat. h. legelő, 2 kat. h. temető és az egyházi fölsőségek területe is benne van. Földünk annyi bérletet hoznak, hogy állami adóját tudjuk fedezni belőle. Hol van ezen kívül az illetményadó, az illetékadó fedezete? Az egyháznak adnia kell a javadalmasok részére a díjlevélben biztosított 100 m famennyiséget is; hol miből vásároljuk meg azokat?

Templomunk ajtó nélkül, mennyezete 50 %-ban megrongálva, 4 padja hiányzik, egyházi épületünk melléképületei fedő nélkül, itt-ott már dűledezik, kerítéseink fedőanyagát a háború folyamán edénynek használták fel, miből javítsuk ezeket?

Iskolánk belső berendezését az utolsó darabig feltüzelték, padok előállítására képtelenek vagyunk.

Harangunkat háborús célra igénybe vették. Mindenütt a pusztulás képe, amely annál jobban fáj, mert nem is látjuk az időt még a messze jövőben sem, hogy mikor fogjuk mindezt pótolni, újjáépíteni?

A hívek adakozásra a múltban nem voltak nevelve, hiszen az egyház volt a földesúr, és az egyház mindenkinek adott. Ma nem látják meg a maguk szegénysége miatt az egyház segélyre szorultságát.

Iskolánk évi szükségletét nem tudjuk előteremteni. Egy iskolai és két arb. tanítói kályha is eltűnt. Most bérelt kályhát használunk az iskolában és a tanítói lakásban is. Ennek a bérletével is hátralékban vagyunk.

1937-ben az egyház 1665.52 pengővel járult az iskola fenntartásához, ebből készpénz hozzájárulás 755.31 pengő, természetbeni 910.20 P volt.

Az 1946 évi számadások alapján kb. 1000 forint készpénzzel járult hozzá az egyház az iskola fenntartásához. Könnyű volt ekkor, mert az egyháznak volt tartalékolt fája, amit a szükségletek fedezésére pénzzé tettünk. Tartalékunk is kifogyott, úgyhogy a legnagyobb bizonytalanságnak nézünk elébe.

Végezetül csak annyit említek még meg, hogy egyházkormányzási tartozásaink mint kiegyenlítetlenül vannak, nem azért mert nem akarjuk, hanem pénztelenségünk miatt jelentésem a lelkiismeret mérlegére téve a valóságnak mindenben megfelelően és hűen írtam le.

Jósvafőn 1947. nov. 7.

Miskolczi József
lelkipásztor

Pecsét

Az egyházi tulajdon dinamikájának érzékeltetésére álljon itt egy 1889. májusában kelt birtokösszesítő a jósvafői egyházi javakról (ezt szintén Szajkó Zsuzsi kutatta fel Sárospatakon!):

„Kimutatás
a jósvafői ev. ref. egyház, lelkész és tanító ingatlan birtokáról

Sorszám	I n g a t l a n o k	Kataszt. hold	□ öl
I. Jósvafői ev. ref. egyház			
1.	Szántófield, kaszáló, szőlő, kert, adó alá nem eső terület	291	1003
2.	Erdő, legelő	194	1409
összesen:		386	812 (?)
II. Ref. parochia			
1.	Szántófield	8	58
2.	Rét, kaszáló	2	1481
összesen:		10	1569
III. Ref. tanító			
1.	Szántófield	1	403
2.	Rét		500
3.	Parlag kaszáló (minden harmadik évben nem használható)	1	
összesen:		2	903

Kelt Jósvafőn 1889 Máj. 23.

Kerekes Károly
ev.ref. lelkész

A tájház vendégkönyvéből

Tisztelettel adózunk az itt látottaknak, ennek a kis gyöngyszemnek, amely megőrizte az elmúlt évtizedek és évszázadok magyar embereinek emlékeit. Jó volt emlékezni gyermekkorunkra és jó érzés tudni azt, hogy unokáink is megismerhetik ezeket az értékeket. 2003.01.05. Módos Béla és neje Budaórs

Drága Dóci! Ha egyszer erre jársz és Te is végignézed mindezt, akkor is emlékezz és gondolj arra, hogy Nagyon Szeretlek! 2003.04.10. Basy Dániel

Hazánk nagy kincsét őrzi ez a kis község. Őrizzük mi is, akik csodájára jöttek! 2003.05.03. Róka Gyula

Az élet véges, de ez az érték örök! Nagyon szép volt! 2003.05.03. Kutas Péter

Ha visszajönni csak fele ilyen jó lesz, akkor is biztosan eljövünk. 2003.05.04. Nagy András

Nagyon szép volt. Szívesen laknék itt. Illés Viktor, Üllő

Őszinte örömmel látogattuk meg a Tájház Szövetség elnökségének ürügyén s jósvafői tájházat, mely a hagyományos értékek megmentésének eltökéltségéről és elkötelezettségéről tanúskodik. Gratulálunk a falu népének és a tájház vezetőjének, akik együtt, összefogva munkálkodnak a múlt emlékeinek megőrzésén. Kívánunk nekik további áldozatos, de szép emlékeket és eredményeket hozó alkotó munkát!

2003.05.07. Füzes Endre (elnök), T. Bereczki Ibolya, Fné Benák Katalin, Vargáné Dócs Valéria, Jakabné Heller Anna, Hegedüsné Majnár Márta

Király a kiállítás, tetszik minden tárgy! 2003.05.23. Haraszi Ditmár
Szemet gyönyörködtető ez az egész, drága nagymamámat és a házát juttatta eszembe, a gyermekkori emlékeket. 2003.05.26. Sebő Judit Edelény

Istennek hála, hogy sikerült összegyűjteni ezeket a régi értékes eszközöket. Köszönet a sok munkáért, amit áldoztak a gyűjtemények bemutatásához. Nagyon szép és hangulatos. Sajnálatos tény, hogy a háztartásokban már kevés ilyen szép emlék van. Kívánom, hogy sok ember és nemzettség tekintse meg a kultúránkat. Vargáné Lillafüredi Zsuzsanna, 2003.06.05.
Nagyon örülünk, hogy a múlt értékei ilyen gondos kezekbe kerültek, és tanulságul szolgálhatnak nekünk is. A szádalmási Alapiskola tanulói, 2003. 06. 13.

2003, május hóban látogatási rekord született, több, mint ezren látogatták meg a Tájház gyűjteményét.

T a r t a l o m

Jósvafői adatok egy új kiadványból

Gyógyítás a 20 század első felében
(Nadanicsekné Gereguly Piroska)

Az ember és az erdő
(Nadanicsekné Gereguly Piroska)

Kossuth utcai barlang, barlangok?
(Kutas Tamás)

Im memoriam Vásárhelyi Jenő....

Beregszász (Bak) Lajos emlékére

Elhunyt Adorján Mária, Jósvafő szerelmese

A közelmúlt emlékei

A tájház vendégekönyvéből